

Kaa mērē mona pamuotē, titelis vēsai neburtiejē sveekatas. Jau liuob eētē so dvēm lazduom pasirēmdams. Uns nikaap nebgaliejē ištēstē kuoju — lēga anam sujiedē ē kuoju rauminis, ē gyslas.

Kaa ees, taa teep suslīnkēs dvilinks, neištēdsams nogaras, nepakeldams galvuos, kaap ka dabar eēt Ziunē. Matytē, ana so tuoms sava tēguoms atsikrēta vēsaa i titi.

So dvēm lazdeltem pasirēmdams liuob išeis i žmuonis. Ees, ees ē mums unt kopro pārņēs dounas. Vo jee kas davē pēina, liuob nešluotēls po kaklo pasirēšēs tuokē terbalē ē anuo isidies tuokē medēnē raugtēnalē, ē uždēngs, dar so dongtello ka netāskytomēs. Ē vēskuo prisikruovēs, ē prisīpylēs, vēsos nuvargēs, ē sulinkēs, vuos vuos pakrutiedams — pu maļiausi žingsnīlī keverznodams, vēskou vēlks i nomus, ka galieto pašertē vaakus. Uns liuob eētē obagaas, bet nekaldēduojē iš kēima i kēima, kaap ka tēkrē obagaa — uns tik liuob eētē pri tuokū žmuoniū, katrē liuob anou pakvēis atēet: “Ateek, Meškū, parsinieši ānu tuo... Tuoki būri vaaku augini vēns pats, tau yr sunke...” Ē uns liuob pas tus žmuonis nuēs. Anou aplinkou Muosiedī daug kas pažēnuojē, daug kam bova dērbēs klumpiūs, ē, kaa uns nebgaliejē, tē žmuonēs anam liuob paditē...

sīrees...” Ē sriebs uns, ka sriebs, ka sriebs... Vo vēina karta bova Ožgavienēs, ē kamē tēn nupērka petliavuotu mēltu. No ē Ožgavieniu vēcere mes ištēstē petliavuotu mēltu kunkuoļynēs. Bovuom nusiņpērkē ē pēina, ē kunkuoļynē ištēje balta, kaap snēgš. Tuo pēina kartaas anam muotrēškas liuob douē ē teep jau... No ē dabar titis ištēstē tou kunkuoļynē ē saka: “Vaakalee, prisīsrieškēt šy vakara, vo rytuo jau būs puosninks. Jau Pelūnū dēina, jau so pēino nieks nebdous valgtē. Vo tas Ontelē, varģiēlīs, unt stala untsikvēm bēs vo sreb, vo sreb. Jau bevelk i turjelka pēl afgal, bet vēs tēik — vo sreb, vo sreb. Tēik nuor tataa ē uz rytuo dēina prisīvalgtē... Aš ē dabar dar atsimēnusi pasijonko — kuoks tataa bova laiks. Viešpatie, to monasis... Mesuos tepavalģysem retaa kumet. Paršēlē neaugēnuom, vo kamē to kētor gausi. Obagaas eētont kartaas liuob gaus kuoki iāšiniū šmuotlīl. Vēskou liuob dous tik žmuonis. Pu pamuotēs mērtēs, kol tik galiejē paēet, dar kuokius do mērtis titelis eē obagaudamuos. Vo paskou, kaa jau atgolē, taa vēskē ē pasībēngē... Toukart jau bovuom ē iškē, ē nuvargē. Eek, e-e-e-ek — nebier kuo ni sakytē... Jau jee begalēsi ištēstē bulvynēs, taa būsi kaap dēliansis puoms.

Vo kēik liuobam vargtē so medees! Sodeģini

čēs, pašvēntuorie, tebturiejē sava balagana. Klumpiu jau nebgaliejē bepadērbtē — nebturiejē slyuos. Vo muni liuob lēiptē austē skaplierius. Aš ē šēndēin tebtuoko tou darba dērbtē.

Vo vēina karta pri tieva balagana priējē pulcininks ē uz tou prekyba uždējē anam muokesni. Vo, Jerumarējē, svieta pabaiga — tuoks struoks iškēla mūsa šēimaa. Vo kaap dabar bēbūs, kou bedarysem? Titis nebtor iš kuo heuzmokietē. Pu kuokiuos nedielēs tataa atējē tas pats pulcininks i tou mūsa lopatē truohele aprašytē torta. Mes, tēi vaska, ciels būrys tataa aplink pešo susiglaudē stuovem ē veizamuos, kas ē dabar būs. Dar subtega pulcininka pasiveizietē Palenskiēms vaakaa. Mūsa jau bova kuokē āstuoņē a devynē. Tas pulcininks, dar nepradiejēs nieka rašytē, klūus: “A tataa vēsē”. Tas pulcininks toukart ē ronkas nuleida — pamatē, ka nieka iš tū žmuoniū negausi, nieka nešīpēši. Tuokiuo mažu truohele ē tuoka didilīs būrys vaaku, vo tievs vēns pats ē vovs bepaēt kuojoms. Čē tēkrau, ka nieka negausi! Ē tas pulcininks ištējē ē nieka nebsakē. Vo tas pulcininks bova tuoks stombos vyrs — Pakalniškis. Uns bova so elģaas joudaas oustaas ē turiejē duktiri. Ana bova dēdēlee graži ē so anou tas kelēs nedielēs bovu ejsi i muokykda. Ana vēsumet liuob būtē gra-

IŠVARGTS GYVENĒMS

Vaakaa ē titis

RUDYS EDVARDS... Žemaitēskas spauduos skaitytuoģems anuo pavardie ēr kūryba jau žēnuoma. “A mon sakaa?” laikraštē ne vēina karta esam spausdēnē ištēraukas iš E. Rudē “Kuot-rēs”, “Išvargta gyvenēma”.

Prateesam tou pažinti. Spausdēnam “Išvargta gyvenēma” teesini. Šiuo kūrini autuorios yr paskyrēs sava mamas atmēnēmu.

E. Rudys gēmē 1936 metaas Muosiedie (Skouda rajuons). Bēngē Kauna žemēs ūkē akadēmējē. Dērb Lietovuos žemēs ūkē ekuonuomikas muokslēnē tyrēma institutē. Gyven Vēlniou. Literatūras sritie laisvo laiko dērb jau seneē. Žemaitēskaa yr ožrašēs daugybē gyvenēmē sntēktū ēr anam bronģiū žmuoniū pasaķuojēmu aple paprastuos mūsa krašta darba pelles gyvenēma ēr varģus.

Pakol dar titis bova sveeks ē dar šēep teep paējē, uns mumis ē maitēna. Iš krautovēs nupērks stiklu, ištēstēm bulvynēs. Bolvēs liuob paugs daržē — žemēs gaballēli turiejuom. I bulvynē, ka būtom tērštēsne, neatruodytom kaap vēns ondou, idies dar ruginiu mēltu ē savirins. Tuokē lērtā liuobam ē valģysem. Ontramē galē Vaškee irģi gyvena švakaa, jee ne dar prastiau už mumis. Toukart vēsē biedneēc liuob vargtē — ē dēinas, ē naktytys anēms bova vēlnuodaa suokēs, alkanas.

Titis mums atpjau pu šmuotlīl sēlkēs, bet valģytē anuo teēles, kaa jau būsi prisīsriebs bulvynēs. Vo sēlkē so bolvē būs untsiskanēnēmu. Ē, vaakall, kaa prisīsriebsm, ka prisībarjuosem, kaa paeesm nu stala bepūsdamē — pēinē, kaap bačkas. Pusryte ē pēitams liuob būtē tas pats. Vēcereē ištēstēm jouduos kunkuoļynēs. Turiejuom anaa vērtē ruginiu mēltu. Titis liuob nupērks puspūrē rugiū, sumals ē vērsēmuos kunkuoļynē. Vo vēina karta nebgaliejē beguotē nusiņpērkē rugiū. Elģaa toeraveis, sužēnuojē, ka kažkas pardoud Nevuotlūs. Tad nupērka, sumalē ē viel ištējē gera kunkuoļynē... Titis liuob sakytē: “Mon patink jouda kunkuoļynē, kaa i anou ydēdi rūģšta pēina žlidiņū. Toukart anus sutrauk, no, ka palēikt skanee valģytē — kaap so tēkraas

ē nebier — nebībūs so kou bepakortē ognēis. Truoheas šaltiansēs — siediēsem vēsē ē virpīēsem nu šaltē. Jergau to mona, kaap liuob būs balseē žēimnuoms. Paskou, kaa jau blīki paauga Ontē, už kuokē kluometra čē bova žydu ganyklas. Anuo bova aptvertas tuokiuoms guldytuoms medīniēms lazdeliēms. Tuokēs bova tuoras, ka gyvoleē nešēeto i daržus. Naktimis so Ontelē išeēslau ē parsivēlksian tū tuoros lazdu. Nešian ē suauguosiavuos, ka nieks nepamatyto. Tuos lazdas sulējosēs, sušalosēs. Supjaustysem, ka ugni pakorsem, šnyņš kaap pasiotosēs — ruodies, ka po pešo ne medee, vo kuokēs nuora šnyņštonētēs gyvatēs suktēšas. Aš so tuokees medees ognēis nelkorsio, vo titelis — uns muokiejē ē so tuokees, priees: veiziek, nepraejē ni kelēs mēnotas, vo ognēis, ka ē so šnyņštonētēs medees, bet deg ē sklēid iēloma.

Kartaas titis liuob nupērks ē miediu. Pagelkēle turiejē tuoki pažystama žmuogo. Liuob nupērks tuokiū didilīū, kor nu gelžkelē atlekt, špalu. Susipjaustysem, susiediēsem pri pečiaus, ištēdžuovinsēm ē toukart jau būsem puonaa. Žēima mums bova pats balsiansis mētu laiks...

Gyvenuom ne vēn iš obagavēma. Titis dar liuob kēik begaliejams ē prekiatē. Pri bažny-

žēē apsidariusi, pasipoušusi. Aš liuobo mislysiō ē mislysiō: “Vo diel kuo tēi kētē žmuonēs yr tuokēl poikē, gražee apsidarē, vo mes vēsa laika esam hjaarē, kaap paskotēnēc muskurielee?” Paskou sopratau — vo kaap būsi nebjauros, jee pamuotē tau unt kopras untvelk sava sena sermieģa ē, ka ana neišsīskleisto, par vēduri pēlva dar surēš so kuokio šniurgallo. Ē tuoki tataa šūčēla ištēid tavi i muokykla. Žēkēs tava yr pasiūtās iš kuokē titē nešiuota ē nenunešiuota ištēlģa auta. Jezusmarējē! Ne to turies kuokiū kelniu, ne nieka — esi plēko ožpakallo, tik tēik, ka uns yr pakēšs pu muotinas sermieģa... Kaa brisi par tou vieputini, ka šals tēi reitaa, ka nebjausi ni sava gimtuosēs skūruos. No balme, kēik tēms biednūju vaakams liuob būtē hjaarēc — vēskou tou aš lig pat šū dēinū tebatmēno. Neduok nedavēs tuokē varģa niekam, bronģiausis Viešpatie!...

Vo jau pareeto iš muokyklas vēina dēina — tas jau bova pryš Ožgavienēs — jergau to mona, tuoki iduomybē — ištēzē mona sesērēs Verēs kraiti. Tataa Verelē apšizanejē so Balondio. Pačimero ana ištēzēta — pareeto kēta dēina — ē viel nauļyna: besuos mažos vaaks. Tataa jau gēmē Ziunē. Ē teep vēn, ē teep vēn — kuožna meta pu maža vaaka. No, ēr eētont i tou muokykla vē-

